

בעניין:

1. _____ דוויאת, ת"ז
2. _____ אבו כף, ת"ז
3. _____ אטרש, ת"ז
4. _____ אבו גאנס, ת"ז
5. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או סיגי בן
ארי (מ"ר 37566) ו/או חוה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או ענת
גונן (מ"ר 28359) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או בילאל
סביחאת (מ"ר 49838) ו/או עביר ג'ובראן-דכור (מ"ר 44346)
ו/או נאסר עודה (68398) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העוררים

- נ ג ד -

1. שר הפנים
2. רשות האוכלוסין וההגירה

באמצעות פרקליטי הלשכה המשפטית
רח' כנפי נשרים 15, ירושלים
טל: 02-5489888; פקס: 02-5489886

המשיבים

ערר דחוף

בית הדין הנכבד מתבקש בזאת להורות למשיבים להשיב לאלתר ובחייב לדרישת העוררים, **לקיום שימוע בעל פה** עובר לקבלת החלטה סופית בעניין הכוונה לשלול את מעמדם כתושבי קבע בישראל. כל זאת בהתאם לנהלי המשיבים ועל מנת שלא לפגוע בזכותם של העוררים להליך הוגן, כמתחייב על פי דין.

פתח דבר

1. ערר זה עניינו בסירוב המשיבים להבטיח את זכותם של העוררים לקיום שימוע בעל פה, לו הם זכאים בטרם תתקבל החלטה סופית בדבר שלילת מעמדם כתושבי קבע בישראל. זאת בהתאם לפסיקה, להתחייבות המשיבים בפני העותרת 5, לנוהל המשיבים ובהתאם לעמדתם כפי שהוצגה בבג"ץ 7803/06 **אבו ערפה נ' שר הפנים** (להלן: **העתירה העקרונית**). למותר לציין, כי להקפדה על עריכת השימוע בעל פה בעניין דנן חשיבות רבה ביותר. זאת נוכח העובדה, כי מדובר בזכותם הבסיסית של העוררים להעלאת טיעונים בעל פה כנגד הכוונה לבטל את הרישיון לישיבת קבע שבידיהם, תוך הפיכת חלקם לחסרי מעמד בעולם.

2. הואיל ואי הבטחת קיום הזכות להעלות טיעונים שבעל פה כנגד הכוונה לשלול מהם את מעמדם, פוגע קשות בזכותם של העוררים להליך הוגן, מוגשות בצמוד ובנוסף לכתב הערר דכאן בקשות למתן צו ארעי ולמתן צו ביניים. נפנה לדברים כסדרם.
3. עוד יודגש, כי הערר דכאן מוגש לבית הדין הנכבד מבלי שהעוררים מוותרים על טענותיהם, אשר הועלו בפני בית המשפט העליון במסגרת ההליך בבג"ץ 7961/15 **דוויאת נ' ממשלת ישראל**, כי על המשיבים היה להקפיד את כלל ההליכים לשלילת מעמדם של העוררים 1-4 עד להכרעה בעתירה העקרונית, התלויה ועומדת כיום בבג"ץ.

החלק העובדתי

הצדדים

4. **העורר 1**, _____ דוויאת, נולד בתאריך 23.7.1996, בן 19 כיום ותושב צור באהר שבירושלים המזרחית. כנגד העורר 1 הוגש כתב אישום לאחרונה וההליך הפלילי בעניינו עדיין בראשיתו. העותר 1 מוחזק כיום בכלא מגידו. לעורר 1 אין מעמד בשום מקום אחר בעולם.
5. **העורר 2**, _____ אבו כף, נולד בתאריך 17.5.1997, בן 18 כיום ותושב צור באהר שבירושלים המזרחית. כנגד העורר 2 הוגש כתב אישום לאחרונה וההליך הפלילי בעניינו עדיין בראשיתו. העורר 2 מוחזק כיום בכלא מגידו. לעורר 2 אין מעמד בשום מקום אחר בעולם.
6. **העורר 3**, _____ אטרש, נולד בתאריך 26.8.1997, בן 18 כיום ותושב צור באהר שבירושלים המזרחית. כנגד העורר 3 הוגש כתב אישום לאחרונה וההליך הפלילי בעניינו עדיין בראשיתו. העורר 3 מוחזק כיום בכלא מגידו. לעורר 3 אזרחות ירדנית.
7. **העורר 4**, _____ אבו גאנס, נולד בתאריך 8.1.1994, בן 22 כיום ותושב ג'בל אל-מוכאבר שבירושלים המזרחית. כנגד העורר 4 הוגש כתב אישום לאחרונה וההליך הפלילי בעניינו עדיין בראשיתו. העורר 4 מוחזק כיום בכלא אשל. לעורר 4 אזרחות ירדנית.
8. **העוררת 5** (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**) היא עמותה רשומה, אשר שמה לה למטרה לטפל, בין השאר, בענייניהם של תושבי ירושלים המזרחית ובני משפחותיהם מול רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בפני ערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת את מי שזכויותיהם נפגעו.
9. **המשיב 1** (להלן: **המשיב** וביחד עם המשיבה 2 **המשיבים**) הוא השר אשר הודיע לעותרים על כוונתו לפעול לפי ס' 11(א) לחוק הכניסה לישראל ולבטל את רישיונם לשיבת קבע בישראל.
10. **המשיבה 2** (להלן: **המשיבה** וביחד עם המשיב 1 **המשיבים**) היא רשות האוכלוסין וההגירה.

רקע עובדתי ומיצוי הליכים

11. להלן הרקע העובדתי לערר.
12. ביום 14.10.2015 התכנסה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי של המשיבה לדיונים בנוגע למצב הביטחוני ואישרה סדרה של צעדים. בין השאר, החליטה הוועדה על **"שלילת תושבות קבע למפגעים"**. בישיבת הממשלה מיום 18.10.2015, פירט ראש הממשלה את הצעדים

שנקטו לאחרונה בהתאם להחלטתה של ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, בין השאר "שלילת תושבות למפגעים".

העתק החלטותיה של ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מיום 14.10.2015, מתוך אתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה, מצ"ב ומסומן ע/1.

העתק הודעת מזכיר הממשלה בתום ישיבת הממשלה מיום 18.10.2015, מתוך אתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה, מצ"ב ומסומן ע/2.

13. ביום 22.10.2015 פנתה העוררת 5 למשיב בהודעה על ייצוג העוררים 4-1 בהליכים לשלילת מעמד בישראל, וזאת לאחר שיום קודם לכן פורסם בתקשורת כי המשיב חתם על מכתבי זימון לשימוע לעוררים 4-1. העוררת 5 ביקשה לעדכנה בכל מהלך הנוגע להליכים אלה. קבלת המכתב בלשכת השר אושרה טלפונית, באותו יום, באמצעות עו"ד מיכל פומרנץ, המייצגת את העוררים 4-1 בהליכים לביטול מעמדם בישראל מטעמה של העוררת 5 (להלן: **ב"כ העוררים**).
העתק מכתב העוררת 5 אל המשיב מיום 22.10.2015 מצורף ומסומן ע/3.

14. ביום 9.11.2015 הודיע העורר 1 לב"כ בהליך הפלילי, עו"ד אכרם חלילי, בעת שנפגש עמו בהליך להארכת המעצר, כי קיבל בכלא מכתב מאת המשיב הנושא את התאריך 21.10.2015 ובו הודעה על הכוונה לבטל את רישיון ישיבת הקבע בישראל, בו הוא מחזיק, תוך מתן אפשרות להגשת טיעונים בתוך 30 יום. בעקבות מידע זה פנתה ביום 10.11.2015 בב"כ העוררים למשיב ומחתה בפניו על כך שההודעה לא הועברה לידיה חרף הודעת הייצוג שנמסרה לו. כן ציינה בב"כ העוררים בפנייתה, כי יש לראות ביום 9.11.2015 את מועד המצאת המכתב, לצורך מניין הימים העומדים לעורר 1 לשם הגשת טיעוניו כנגד הכוונה לבטל את מעמדו.

העתק הודעת המשיב בדבר כוונתו לבטל את רישיון הקבע של העורר 1 מצורף ומסומן ע/4;

העתק מכתב בב"כ העוררים למשיב בענייני העורר 1 מיום 10.11.2015 מצורף ומסומן ע/5.

15. ביום 12.11.2015 ביקרה בב"כ העוררים את העוררים 3-1 בכלא מגידו, אז נודע לה כי גם העוררים 3-2 קיבלו הודעות מהמשיב בדבר כוונתו לבטל את הרישיון לישיבת הקבע בו הם מחזיקים, תוך מתן אפשרות להגשת טיעונים בתוך 30 יום. ההודעות נשאו את התאריך 21.10.2015.

העתק הודעות המשיב לעורר 2 בדבר כוונתו לבטל את רישיון הקבע שלו מצורף ומסומן ע/6.
העתק הודעת המשיב לעורר 3 בדבר כוונתו לבטל את רישיון הקבע שלו מצורף ומסומן ע/7.

16. ביום 16.11.2015 פנתה בב"כ העוררים למשיב, בדרישה להקפאת הליכים לשלילת מעמדם של העוררים. במכתבה ציינה בב"כ העוררים, כי למדה לראשונה על הכוונה לבטל את מעמד תושבות הקבע של העוררים 3-2 ביום 12.11.2015, עת ביקרה אותם בבית הכלא, וזאת למרות הודעת העוררת 5 מיום 22.10.2015 בדבר ייצוגם. אשר על כן, יש לראות את יום ה-12.11.2015 כמועד הקובע למניין הימים להגשת טיעונים כנגד הכוונה לבטל את מעמדם.

העתק מכתב בב"כ העוררים למשיב מיום 16.11.2015 מצורף ומסומן ע/8.

17. ביום 17.11.2015 ניתן מענה המשיב באמצעות היועץ המשפטי של המשיבה למכתבי ב"כ העוררים מימים 10.11.2015 ו-16.11.2015. במכתב המענה צוין, כי ביום 21.10.2015 חתם המשיב על הודעה על כוונה לפעול לפי ס' 11(א) לחוק הכניסה לישראל כנגד העוררים וכי הודעותיו הועברו לארבעה באמצעות שירות בתי הסוהר. כן צוין, שלא ידוע לו על הודעת העוררת 5 למשיב מיום 22.10.2015 בדבר ייצוג העוררים. בתוך כך, ציין היועמ"ש של המשיבה כי כל התייחסות ביחס להודעות שר הפנים בנוגע לעוררים תועבר למשיבה עד ליום 8.12.2015.

העתק מכתב המשיבים מיום 17.11.2015 מצ"ב ומסומן ע/9.

18. ביום 17.11.2015 ענתה ב"כ העוררים למכתבו של היועץ המשפטי של המשיבה וציינה כי היא, באופן אישי, אישרה את קבלת ההודעה בדבר ייצוג העוררים מיום 22.10.2015 בלשכת המשיב. בנוסף ציינה, כי אין בסיס למועד שקבע היועץ המשפטי של המשיבה, ה- 8.12.2015, כמועד להגשת הטיועונים בכתב, וחזרה על כך כי יש לראות במועדים שציינה במכתביה הקודמים כמועדים הקובעים לעניין זה.

העתק מכתב ב"כ העוררים מיום 17.11.2015 מצורף ומסומן ע/10.

19. ביום 19.11.2015 פנתה ב"כ העוררים במכתב נוסף ליועמ"ש המשיבה, וביקשה להוסיף כי קיום השימועים לעוררים כאשר הם נמצאים בשלב מוקדם של ההליך הפלילי, פוגע בזכותם להליך הוגן.

העתק מכתב ב"כ העותרים לנציג המשיב מיום 19.11.2015 מצ"ב ומסומן ע/11.

20. נוכח אי המענה של המשיב למכתבי ב"כ העותרים בעניין הקפאת ההליכים כנגד הרישיון לשיבת קבע של העוררים 1-4, הגישו העוררים ביום 23.11.2015 עתירה דחופה לבית המשפט העליון, בג"ץ 7961/15 דוויאת נ' ממשלת ישראל. בעתירה ביקשו העוררים כי יושהה יישומה של החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי בדבר "שלילת תושבות קבע למפגעים" וכי המשיב יימנע מנקיטה בהליכים לביטול הרישיון לשיבת קבע, של העותרים בפרט ושל תושבי ירושלים המזרחית בכלל, וזאת עד להכרעה בעתירה העקרונית, התלויה ועומדת בפני בית משפט נכבד זה, בג"ץ 7803/06 אבו ערפה נ' שר הפנים.

21. עוד באותו יום החליט כב' השופט הנדל כי המשיבים יגיבו לעתירה בתוך 30 יום. נוכח החלטה זו הגישו העוררים ביום 24.11.2015 בקשה דחופה להבהרה ובה ציינו כי אין בהחלטה כל התייחסות לצו הארעי שהתבקש בצמוד לעתירה. בנוסף נטען, כי המועד שנקבע בהחלטה למתן תגובת המשיבים מרוקן את העתירה מתוכן, כיוון שהמשיבים כבר החלו בהליך לביטול רישיונות הקבע ועל העוררים להגיש טיועוניהם כנגד ההחלטה עד ליום 8.12.2015. כן ביקשו העוררים, כי אם לא ייעתר בית המשפט הנכבד לבקשה לצו על תנאי, אזי יורה על דיון דחוף בעתירה, וזאת עובר ליום 8.12.2015, המועד שקבעו המשיבים כמועד האחרון להגשת טיועוני העותרים כנגד החלטתם. בעקבות בקשת העותרים נתן כב' השופט הנדל החלטה נוספת, לפיה אינו מוצא מקום למתן הצו הארעי המבוקש וכי נוכח העומס המוטל על יומנו של בית המשפט, אף אין לקבל את הבקשה לקביעת דיון דחוף בעתירה.

22. ביום 29.11.2015 בבוקר הגישו העותרים ערר לבית דין נכבד זה (ערר 4682/15 **עבד דוויאת ואח' נ' שר הפנים ואח'**) ובו ביקשו להורות למשיבים לתת להם 30 ימים מלאים להגשת ערר בכתב כנגד הכוונה לשלול את הרישיון לשיבת קבע של העוררים 1-4, כמתחייב על פי דין.
- העתק הבקשה למתן צו ארעי וצו ביניים וכתב הערר 4682/15 **עבד דוויאת ואח' נ' שר הפנים ואח'**, ללא נספחים, מצ"ב ומסומן **ע/12**.
23. באותו יום בצהריים, ה-29.11.2015, שיגר היועץ המשפטי של המשיבה מכתב לב"כ העוררים, ובו הודיע כי המועד האחרון להגשת השימוע בכתב הוא ה-15.12.2015. כן טען היועץ המשפטי של המשיבה במכתבו, "כי אין כל ממש בטענה לפיה יש להמתין עד לסיום ההליכים הפליליים בעניינם של מרשייך ואין כל מניעה לקדם את ההליכים המינהליים כנגדם".
- העתק מכתב היועץ המשפטי של המשיבה מצ"ב ומסומן **ע/13**.
24. אי לכך, הגישו העוררים ביום 29.11.2015 בקשה מטעמם למחיקת הערר. ביום 30.11.2015 נתן בית הדין לעררים פסק הדין, המורה על מחיקת הערר ללא צו להוצאות.
25. ביום 7.12.2015 פנתה ב"כ העוררים אל יועמ"ש המשיבה בדרישה כי במקביל להגשת טיעונים בכתב יתקיים בעניינם של העוררים אף שימוע בעל פה. כל זאת מבלי לוותר על עמדתם העקרונית של העוררים, בדבר הצורך בהקפאת ההליכים המתנהלים כנגדם לעת הזאת.
- העתק פניית ב"כ העוררים ליועץ המשפטי של המשיבה מצ"ב ומסומן **ע/14**.
26. ביום 9.12.2015 נתקבל מענה מאת יועמ"ש המשיבה בעניין הדרישה לקיום שימוע בעל פה, ולפיו הבקשה לקיום שימוע בעל פה **תישקל** על ידי המשיבים לאחר קבלת הטיעונים בכתב, ככל שאלו יועלו.
- העתק מענה היועץ המשפטי של המשיבה מיום 9.12.2015 מצ"ב ומסומן **ע/15**.
27. נוכח תגובת היועץ המשפטי של המשיבה לדרישה לקיום השימוע בעל פה, שבה ב"כ העוררים עוד באותו יום והבהירה לו כי העוררים עומדים על זכותם לקיום שימוע בעל פה עובר למתן החלטה סופית בעניינם, וזאת ללא קשר להעלאת טיעוניהם בכתב. משכך, דרשה ב"כ העוררים כי המשיבה תבהיר לעוררים לאלתר כי נשמרת זכותם לקיום שימוע בעל פה בעניינם.
- העתק פניית ב"כ העוררים ליועמ"ש המשיבה מיום 9.12.2015 מצ"ב ומסומן **ע/16**.
28. ביום 14.12.2015 השיב היועץ המשפטי של המשיבה פעם נוספת לב"כ העוררים, כי "בקשת מרשייך לקיום שימוע בעל פה **תישקל** לאחר קבלת טיעוניכם בכתב."
- העתק מתשובת יועמ"ש המשיבה מיום 14.12.2015 מצורף ומסומן **ע/17**.
29. ביום 15.12.2015 הגישו העוררים את טענותיהם בכתב למשיבה כנגד הכוונה לשלול את הרישיון לשיבת קבע בו הם מחזיקים.
30. הנה כי כן, המשיבים מסרבים להבטיח כי זכותם המוקנית של העוררים לשימוע על פה, טרם ההכרעה בעניין שלילת מעמדם, תישמר ותכובד על ידם. אי לכך, לא נותר לעוררים

אלא לפנות אל בית הדין הנכבד, על מנת שיורה למשיבים להבטיח את זכותם של העוררים לשימוע על פה ולהליך הוגן, טרם מתן החלטה כה גורלית בעניין שלילת מעמדם בישראל.

המסגרת המשפטית

31. להלן יטענו העוררים, כי התנהלותם הפסולה של המשיבים, המונעים מהם באופן לא הוגן את האפשרות לקיים שימוע בעל פה כנגד החלטה כה גורלית לעתידם ומעמדם, משמעה פגיעה ביודעין ובמכוון בזכותם להליך הוגן. למותר לציין, כי להתנהלותם של המשיבים השלכות ישירות על עניינם של העוררים ועל זכויותיהם לטיעון ולשימוע הוגן, הנפגעות מהתנהלות זו, כפי שיפורט להלן.

זכות השימוע

32. קשה להפריז בחשיבותה של זכות השימוע. בית המשפט העליון רואה בשימוע המוקדם בתחום המשפט המינהלי את אחד מכללי הצדק הטבעי (בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים פד"י י"ב 1493, עמ' 1503; בג"ץ 290/65 אלחגר נ' ראש עיריית רמת-גן, פד"י כ(1), 29, עמ' 33; ע"פ 768/80 שפירא נ' מדינת ישראל פד"י לו(3) 337, עמ' 363 ורבים אחרים).

33. ככל שהתוצאות של ההחלטה השלטונית חמורות יותר ובלתי הדירות, כך חיוני יותר שהאדם הנוגע בדבר יוכל להשמיע השגותיו ולהביא תגובתו לטענות נגדו, כדי לנסות ולהפריכן (בג"ץ 5973/92 האגודה לזכויות האזרח נ' שר הביטחון, פ"ד מז(1) 267, עמ' 285-286).

34. על זכות השימוע וחשיבותה עמד כב' השופט (כתוארו אז) ברק בפרשת גינגולד:

זכות יסוד של האדם בישראל היא, כי רשות ציבורית, הפוגעת במעמדו של אדם, לא תעשה כן, בטרם תעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו. לעניין זכות יסוד זו, אין נפקא מינה, אם הרשות הציבורית פועלת מכוח חיקוק או מכוח הנחיה פנימית או מכוח הסכם. אין גם כל חשיבות לשאלה, אם הסמכות המופעלת היא שיפוטית, כעין שיפוטית או מינהלית, ואם שיקול הדעת, הניתן לאותה רשות, הוא רחב או צר. בכל מקרה, בו רשות ציבורית מבקשת לשנות את מעמדו של אדם, עליה לפעול כלפיו בהגינות, וחובה זו מטילה על הרשות את החובה להעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו. (בג"ץ 654/78 ריבה גינגולד נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח'. פ"ד לה(2), עמ' 654-655).

35. זאת ועוד. הזכות לשימוע אין משמעותה אך הליך פורמלי של הזמנה ושמיעה. זכות השמיעה משמעותה הזכות לשמיעה הוגנת (בג"ץ 598/77 אליהו דרעי נ' ועדת השחרורים). זכות זו משמעותה מתן הזדמנות נאותה להגיב על מידע שנתקבל, והעשוי להשפיע על ההחלטה בעניינו של העותר (ראו: בג"ץ 361/76 המגדר נ' שלמה רפאלי).

זכות הטיעון כחלק מהותי ובלתי נפרד מהזכות לשימוע

36. **זכות הטיעון** בפני רשות מינהלית, השוקלת או עומדת לבצע פעולה הפוגעת בזכות או באינטרס של הפרט, הוכרה כזכות ראשונה במעלה, ומהווה חלק מכללי הצדק הטבעי (ראו למשל: בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב 1493, 1508; בג"ץ 3379/03 מוטסקי נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נח(3) 865, 899; בג"ץ 5627/02 סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית, פ"ד נח(5) 70, 75).

37. במקום אחר נפסק, כי זכות השימוע אינה אך הזכות כי הרשות תאזין לטענות האזרח, אלא היא זכות המחייבת **שמיעה הוגנת**, המאפשרת לאזרח להתמודד עם הטענות המועלות נגדו:

המקרה שלפנינו מדגים יפה את החשיבות הרבה שיש ליחס לשמירה קפדנית של הכללים בדבר זכות השמיעה. משלא ניתנה לעותר האפשרות לשמוע את התלונות נגדו ולהשמיע את תגובתו שלו, התגבשה בו ההכרה, כי שיקולי הרשויות הם פסולים ומפלים, והאמון שלו כאזרח באמינות השלטון התערער.

מצב דברים זה באים הכללים בדבר זכות השמיעה למוע, שכן הם מכוונים לא רק לכך שהלכה למעשה ייעשה צדק עם הנפגע, אלא הם מכוונים גם להבטיח את האמון של הציבור בפעילותם התקינה של השלטונות...

זכות זו אין משמעותה אך הליך פורמלי של הזמנה ושמיעה. זכות השמיעה משמעותה הזכות לשמיעה הוגנת (בג"ץ 598/77, בעמ' 168). זכות זו משמעותה מתן הזדמנות נאותה להגיב על מידע שנתקבל, והעשוי להשפיע על ההחלטה בעניינו של העותר (ראה: בג"ץ 361/76).

על-כן, אין מקיימים כהלכתה את זכות השמיעה, אם אין מפנים את תשומת לבו של הפונה למידע, שנתקבל בעניינו, ומאפשרים לו להגיב עליו כראוי.

(בג"ץ 656/80 אבו רומי נ' שר הבריאות, פ"ד לה(3) 185, 190; ההדגשה הוספה, ע.ג.).

חשיבות השימוע בעל פה: פסיקה

38. ביום 11.8.2009 ניתן פסק הדין בע"מ 1038/08 **מדינת ישראל נ' געאביץ** (להלן: עניין **געאביץ**), שבמסגרתו נקבע, כי במקרים בהם שוקל משרד הפנים לסרב לבקשות מטעמים ביטחוניים או פליליים, עליו לערוך למבקשים שימוע, עובר לקבלת ההחלטה. בית המשפט קבע, כי האופן בו תינתן זכות טיעון מוקדמת זו ייקבע על ידי משרד הפנים בנוהל מתאים (ראו סעיף ל"ז לפסק הדין).

39. עוד קבע בית המשפט העליון בעניין **געאביץ**, כי על משרד הפנים לגבש נוהל חדש בדבר שימוע. באשר לצורת השימוע, התווה בית המשפט העליון מסגרת כללית, לפיה האופן העדיף לעריכת השימוע הוא שילוב של שימוע בכתב ושימוע בעל פה:

לדידי, השכל הישר מעדיף אפשרות של שילוב - הנחת תשתית כתובה והשלמתה בשימוע בעל פה, המאפשר גם להתרשם מן האדם עצמו ולשאול שאלות העולות מן הכתוב. התשתית הכתובה מחייבת אדם לערוך כדבעי את טענותיו תוך אחריות והקפדה, וזאת גם באמצעות בא כוח; ההשלמה בעל פה פותחת אפשרות להבהרות. (מדברי כב' המשנה לנשיאה השופט רובינשטיין, בסעיף ל' לפסק דינו.)

40. דא עקא, בנוהל שפורסם בעקבות פסק הדין בעניין געאביץ - נוהל מס' 5.2.0015 מיום 15.4.2010 ושכותרתו "נוהל הערות גורמים בבקשות לאיחוד משפחות" - נקבע שהשימוע ייעשה בכתב, והזכות לשימוע בעל פה לא נכללה בו. כאן המקום לציין, כי גישה זאת נדחתה במסגרת ביקורת שיפוטית אף עוד בטרם גובש הנוהל. בין השאר, במועד הדין מיום 28.1.2010 בבג"ץ 779/03 רימאוי נ' שר הפנים, במסגרתו הוסכם על ידי השופטים פרוקצ'יה. רובינשטיין ופוגלמן כי בהיעדר שימוע בעל פה, לא ניתנה לעותר זכות שימוע, או בעת"ס (י-ם) 1954/09 הילאל נ' משרד הפנים (פסק הדין ניתן ביום 24.8.2010), שם קבע בית המשפט, כי על משרד הפנים חלה ככלל החובה לערוך שימוע בעל פה לגבי כל אדם, גם זר, שכניסתו למדינה נמנעת או שמבקשים לגרשו וכי "נדרשים טעמים כבדי משקל כדי לשלול מאדם" זכות זו.

העתק מפסק הדין בעת"ס (י-ם) 1954/09 הילאל נ' משרד הפנים, מצ"ב ומסומנים ע/18.

טיעון בעל פה: תכתובת ביו העוררת 5 למשיבה

41. נוכח השמטת זכות השימוע בעל פה מנהלי המשיבה, פנתה אליה העוררת ודרשה כי הנוהל יתוקן, בהתאם לפסיקה שעמדנו עליה בהרחבה לעיל, כך שזכות זו תיכלל בו. ואכן, בתום תכתובת ארוכה הודיעה המשיבה ביום 21.10.2013 לעוררת 5, כי תעדכן את נהליה כך שמבקש שכבר החזיק ברישיון ישיבה או היתר שהייה בישראל, ונשקלת הכוונה לסרב לבקשתו, יזכה לקיום שימוע בעל פה עובר למתן החלטה סופית בעניינו. בנוסף ובהמשך למענה זה, עדכנה המשיבה ביום 2.1.2014 את הנוהל, שקובע כיום בס' 2.2. באופן מפורש כי מבקש שכבר החזיק ברישיון ישיבה או בהיתר שהייה בישראל יהיה זכאי, ככל שיחפוץ בכך, לעריכת שימוע בעל פה, וזאת במקביל ובנוסף להגשת טיעונו בכתב עובר למתן החלטה סופית בעניינו.

42. נוכח האמור, ועל אף שכותרתו של נוהל המשיבה שבנדון הינו "נוהל הערות גורמים בבקשות לאיחוד משפחות", ונוכח העובדה כי אין בנמצא נהלים אחרים העוסקים בהליך לשלילת רישיון לישיבת קבע, יפה זכותם של העוררים דן לקיום שימוע בעל פה מקל וחומר. שכן, בעוד שהנוהל עוסק במוזמנים בהליכים לאיחוד משפחות ששורשיהם אינם בישראל ובירושלים בפרט, העוררים דכאן ובני משפחתם נולדו לעומת זה בירושלים והם חיים בה כל חייהם.

העתקי מענה המשיבה מיום 21.10.2013 ומהנוהל המעודכן של המשיבה מצ"ב ומסומנים בהתאמה ע/19-20.

אי הבטחת הזכות לקיום שימוע בעל פה סותרת את עמדת המשיבים

43. לבסוף נציין, כי המשיבה אינה מתחייבת להבטיח לעוררים קיום שימוע בעל פה, טרם החלטתה בעניין שלילת מעמדם בישראל. עמדה זו אינה עולה בקנה אחד עם עמדתה במסגרת כתב התשובה שהוגש בעתירה העקרונית, ולפיה הסמכות להורות על ביטול רישיון לישיבת קבע

הינה סמכות רחבה שהשימוש בה ייעשה במשורה, בקפידה, בזהירות, משיקולים ענייניים, על בסיס בחינת תשתית עובדתית ונסיבתית קפדנית, באופן מושכל ובמקרים ייחודיים, נדירים, חריגים, יוצאי דופן, בנסיבות חמורות ביותר, תוך הקפדה על מגבלות מהותיות ודיוניות (ר' סי' 75, 112-113, 127-131 לכתב התשובה, ע.ג.).

העתקי הסעיפים הרלוונטיים מתוך כתב התשובה בעתירה העקרונית מצ"ב ומסומנים ע/21.

סיכום

44. במסגרת ההליכים שמתנהלים כנגדם ועובר למתן החלטה סופית בעניינם, מבקשים העוררים לנסות ולהעביר את רוע הגזירה באמצעות מיצוי זכותם לשימוע וטיעון באופן ראוי והוגן. אולם המשיבה עושה ככל אשר לאל ידה על מנת למנוע מהם זכויות בסיסיות אלו, לרבות אי הבטחת זכותם של העוררים לשימוע בעל פה. כתוצאה מכך, מוצאים עצמם העוררים נאבקים במשיבה, המפירה בודיעין את חובותיה כלפיהם כרשות מינהלית אשר פוגעת בזכותם להליך הוגן על כל המשתמע מכך.

45. אשר על כן, מתבקש בית הדין הנכבד להורות למשיבה לאשר לאלתר את דרישת העוררים להבטיח קיום שימוע בעל פה עובר למתן ההחלטה הסופית בעניינם. כמו כן, מתבקש בית הדין לחייב את המשיבה בתשלום שכ"ט עו"ד והוצאות משפט.

ירושלים, 17 דצמבר 2015

עביר ג'ובראן-דכוור, עו"ד
ב"כ העוררים

(ת.ש. 89542)